

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
27 aug. st. v.
8 sept. st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 35.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Căntece de Anacreon.

I.

Ju cânti resbelul Thebei,
Un altu a Trojei lupte,
Er eu, a mele 'nvingeri.
Nu 'nfrantu-m'au nici nave,
Nici oști pe jos, călare,
Ci altă nouă ôste —
Doi ochi cu-a lor săgete.

II.

In Phrygia ca stâncă
Sta fuca lui Tantalos;
Și fuca lui Pandion
Sbură ca rîndunică.
Ah, de-aș fi eu oglinda-ți,
Să tot privești la mine!
De-aș fi a ta tunică,
Ca tu să mă porți vecinic;
De m'aș preface 'n apă,
Să scald cu unda-mi corpu-ți!
De-aș fi, iubito, balsam,
Ca corpul să-ți pot unge!
A sinului teu cingă,
Mărgică dela gātu-ți,
Sandală chiar m'aș face,
Picioru-ți să me calce!

III.

Pămîntul negru suga
Sub arborii pămîntul
Și marea sôrbe riuri,
Er sôrele bé marea,
Și luna bé din sôre;
De ce dar vorb' atâta
Când deci și eu heu vinul!

IV.

Pe flori fragede de myrtă
Și pe frunțe moi de lotos,
Vroiu culcat să 'nchin păharul;
Er tu, Eros, légă-ți haina
După umăr cu papyrus,
Și așa îmi tórănă vinul.

Cum la car alérgă róta,
Astfel víeța, fuge, trece,
Er din ôsele topite,
Remănem un pumn de țernă.
Deci de ce mi-ai unge pétra,
Mi-ai stropi zădarnic grópa?

Unge-mi përu-acum in víeța,
Pune-mi rose pe-a mea frunte,
Mergi de-mi chiémă-a mea iubită!
Pân'a nu me duce-acolo
Unde morții jôcă hore,
Vroiu s'alung a mele grije.

V.

Imi plac bêtrânii veseli,
Și tinerii când jôcă.
Er când bêtrânul jôcă,
De și bêtrân prin përu-i,
De suflet tiner este.

VI.

Natura dat-a côrne
Puternicilor tauri
Și cailor, copite,
Er epurilor, fuga
Și leilor, dinți strașnici,
Și peștilor, 'notatul,
Și păsereilor, sborul,
Bărbaților — truffa.
Femeilor nimica — ?
Cum? Lor nimic nu dat-a? —
Lor dat-a frumuseța,
In loc de ori ce scuturi,
In loc de ori ce lăncii,
Și foc și fer invinge
Femeia cea frumósă!

Mihai Gregoriady de Bonachi.

Crăieșa ținelor.

— Poveste. —

(Incheiere.)

După cale de mai multe țile a ajuns la curțile ținelor. Ținele se jucau printr'o grădină frumósă, de nici raiul dóră nu pôte fi mai frumos, decât grădina aceea. Lângă pörtă, care eră închisă, începe feciorul a plânge și a se ruga să-l lase inlăuntru. Indată vin vre-o doueșeci de ține, una mai frumósă decât alta, și încep a-l in-trebă: »Cum ai cutezat tu față pămîntenă să intri in țera noastră? Nu știi că om pămînten nu e iertat să intre aici? acum vei muri, sërmană, vai de capul teu! Ele credeau că e fată, că par că ve spusei că se imbrăcase feteșce. — Fie-ve milă, dice el, vedeți că sînt o fată neputinciosă, lăsați-me la voi, că am

fugit in lume de frica părinților, cari vreau să mă rădă,  r eu mai bine am fugit in lume decăt să-mi trebuiesc  bărbat.  inelor le fu milă de bieta fata, o lăsară in lăuntru  i o duseră inaintea crăiesei, căreia  nc -i spuse că e fată din lume, fugit  dela părinți de frica m ritalului.  i cr iesea o primă servitóre făgăduindu-i că-i va plăti simbrie pe an; atunci er  anul de trei zile va  tera  inelor.  i slugi obiceirile  inelor  i se f c  prieten  cu t te  inele, inc t ele o prețuiau ca pe-o soră a lor. De multe ori se chiar juc  cu ele.

Intr'o n pțe t rziu scóse inelul din tr istut   i-l pune pe mesă in căsuța ei, că ea avea o căsuța chiar l ng  patul crăiesei, vedeți dv stre, să fie de-a in-ndem n  c nd va c p t  ceva porunc .  i c nd puse inelul pe mesă, se stinse t te lampele  i luminile din palatele  inelor  i se vedea in ele numai dela inel, mai tare decăt dela s re. Se sp im ntar   inele, c  ce lucru p te să fie, eșiră t te din casă  i incepur  a c ut  unde  i ce e? Adecă mirarea lor fu mare, c nd v dur  pe mesa slujnicei inelul acela minunat.  i cr iesea chiem  pe slujnică la sine, să-i v d  inelul. Slujnica bună bucuros  merse  i ar t  crăiesei inelul. Da unde nu pune cr iesea inelul pe deget, da at ta-i părea de bine  i er  de dece ori mai frum s . — Copilă,  ise cr iesea, dă-mi mie inelul acesta, ce să-ți dau pe el? — Bucuros ,  i-l dau, in lțat  cr ies , dec  me-i l s  să-ți sărut m na. — Cr iesea se 'nvoi. Ea sărută m na crăiesei,  i cr iesea remase cu inelul. Dar nu șciu cum se simțiră am ndoue, par c  nu ea mai nainte.  inele celelalte incepur  a-șu b nuı ceva, dar er  se 'mb rb tau: E fată ca și noi, a cinstit inelul crăiesei, căci o l s  aci in țer  la noi și nu o alungă de unde a venit, de gr za măritișului.

Mai trec  multă vreme p n  odat , chiar pe c nd er  o petrecere mare in curțile  inelor, slujnica sc te lădița din traistă  i o pune pe mesă. Cum o sc te, cum se stinșe  i lampele  i luminile de prin feșnice, și dela lădița se vedea mai bine, decăt dela s re c nd e cerul senin,  r mesuța slujnicei se umpl  de m nc ri  i b turi mult mai bune  i mai scumpe decăt ale  inelor, ba  i decăt ale crăiesei. Minunea er  mare. Indată sar t te de după mesă  i năvălesc in căsuța servit rei; acolo m ndrenii cum dor  numai in raiu p te fi, t t  casa juc  in aur, mesa inc rcat  de m nc ri  i b turi și de p me, care de care mai bune  i mai scumpe. Veți ghici acum  i dv stre, c  cr iesea a poruncit să m rg  slujnica in lăuntru numai ea singură și cu lădița.  i s'a dus.

— De unde ai tu lucrurile acestea scumpe?,  ise cr iesea. — Dela mama mea, respunse slujnica și nu minția, adev rat vorbia. — Ce să-ți dau să-mi dai mie lădița? — Oh, in lțat  cr ies , acest  e scumpă, c  in ori ce lipsă, ea me luminez   i me nutreșce  i me adapă. dar  nădăjduind c  in lțimea ta nu me vei alungă de aici, c t  vreme oi mai av  de trăit zile cu păcate, v d nd că aci am m ncare  i bătură, a măriei tale să fie dec  . . . me-i l s  să te sărut odată cu dulce . . . Atunci  i rase o palma, dar după aceea se căi  i  ise: — Bine, aș  să fie, hai  i me sărută.  r tu să-mi dai lădița. Ve puteți inchipui ce sărutare dulce a fost aceea!

Dar adevărul vorbind, după sărutarea asta se simți cr iesea — nu șciu cum v'aș spune, dar t t  roșu ca para focului, c nd simți buzele slujnicei lipindu-se de ale ei.  inele ar fi jurat că ceva schimbare a trebuit să se int mple in natura crăiesei, dar tacur , vedeți dv stre, cine să cuteze a  ice cuv nt nechipzuit despre cr iesea?

 i er  f l s  cr iesea: inelul nu-l mai dep rt  din deget  i mai in fiecare  i punea odat  lădița pe mesă s -șu arete puterea; nu mai șcua ce face de părere de bine. Odată-i plesni prin minte să f c  un ospăț mare, mare, dela care să nu lipsesc  nici o  in  din lume, dar nici una, ca tot poporul de  ine să se p t  miră de inelul și de lădița ei,  i mir ndu-se cu at ta să o cinstesc  mai tare.

 i se adună poporul de  ine din t te părțile, veniră  ine dela r sarit și dela apus, dela m d đi și dela m d n pțe,  ine bune și zile rele, dar t te frumóse, una mai frum s  ca alta,  ine  i pace!  i cr iesea nu le așteptă nu nimica m ncare, nici nu aprinsese nimeni focul in buc t rie ori in cuptorul de copt, că de v r  er  v r ,  r lădița făcea ce făcea și sătură pe toți cei din giur. Destul că se adun r   inele din t t  lumea intr'un palat mare, și se puseră in giurul unei mese s  ospăteze. Mesele inșe erau g le, goluțe, nici t niere, nici furculițe, linguri, ba nici fețe nu erau pe mesă. De-odată intră cr iesea in palat cu o lădița in m n ,  i indată t te  inele puseră m nile la ochi, neput ndu-se uita la ea ca la s re. Incetul cu incetul li s'au dedat ochii cu strălucirea  i incepur  a-șu lu  una c te una m nile dela ochi. Minunea er  mare. Dar c nd deschise cr iesea lădița, atunci minunea minunilor! Mesa se inc rc  singură de m nc ri  i b turi, la t t   ina tot t niere de aur, lingure  i furcuțe de aur  i cuțițe de diamant, la fiecare  in  păhar de aur și mari cupe de aur pline cu b turi scumpe. Acolo să fi fost la ospăț.

Destul că se minun r   inele, da, se minun r   i se ospătară, m nc r   i băură și apoi incepur  a gust  struguri și alte p me scumpe, cari eșiau ca din p m nt, numai vedeau că se pun pe mesă, dar de unde?  i cum? nimeni nu ințelega, afară de cr iesea și de curtenele ei.

 i v dur  s re r sarind  i s re sfintind, dar in-tunec ndu-se, nu v dur , că lumina inelului s'a l diței mai tare er , decăt a sórelui. Veselia er  mare, cinstea crăiesei  i mai mare! — In adevăr,  iceau  inele, noi nu ne putem măsură nici in frumșețe, nici in minte, dar nici in putere cu  ina n str .  i cr iesea er  fericită.  i porunci  inelor s  c nte t te impreună o c ntare de veselie.  r  inele nu aștept r  să le mai spună odat , ei incepur  o c ntare, dar aș  c ntar , inc t ingerii din rai s  tacă inaintea lor. D mne ce drăguță de c ntare! T t  c ta er  b t  de bucurie și fericire, apoi ridic r  păharele in cinstea crăiesei lor viteze și le goliră p n  in fund, după aceea  r incepur  o c ntare  i  r o ciocnire de p hare  i tot aș  p n  colo c tr  mieđul nopței. Atunci, tocmai c nd  inele scoteau c ntarea cea mai frum s  din gurișorele lor, servit rea sc te orologiul  i-l pune pe mesă in căsuța ei. Să fi v d t m ndrețe! S rele să se ascundă, că e numai ca o umbră pe l ng  acel cias strălucitor. C nd îl puse pe mesă g ndiai c  t te cărțile s nt ocolite cu sori, aș  lumină aruncă. Apoi îl deschise și incep  ciasul a c nt , dar aș  c ntare, inc t  inele că erau  ine, dar rămaseră ca mute, nici nu puteau asem n  glasurile lor cu c ntarea ciasului, inm rmurir  odat , ingalbini fiecare, se uita una la alta sp riose ca o c prior  și numai t rziu prinseră inim , după ce le chiamă cr iesea cu ea, se v d  ce e?  i au mers t te impreună  i-au v d t ciasul pe mesă in căsuța slujnicei, și nu se puteau destul miră de frumșeța și de măestria lui. Cr iesea se uita c t se uita, apoi f c  semn  inelor să intre in palat c  și ea vine indată.  i intr r   inele in palat  ic ndu-șu: Cr iesea o să cumpere  i muzicele dela servitóre. Er  cr iesea, dec  rămase singură cu servit rea,  ise:

— Draga mea, de unde ai tu lucrul acela frumos? — Er servitorea răspunde: — Dela mama mea le avui toate; doue lucruri îți dădai mării tale, și mie-mi mai rămase acesta. — Ore să mi-l dai tu mie, dișe crăieșă. — Cam cu greu mării ta, că eu sânt fată străină și săracă, er când me ajunge jalea îl pun de-mi mai cântă să-mi mai stempăr sufletul; numai atâta mângăere mi-a mai rămas în lume. — Ba, dișe crăieșă, tu remai pentru totdeauna aicea la noi, voi adună dișele la o di mare să te fermece și pe tine, să te faci dină, și nu vei mai șci în veci ce sânt supărările: dă-mi mie ciasul.

Atunci slujnica dișe: — Mării ta, înălțată crăieșă! Grație capului meu? — Grație fetei mele, răspunde crăieșă. — Ei bine, mării ta, decă vrei ca și ciasul acesta cu muzici să fie al mării tale, atunci vino și în noptea acăsta dormi cu mine în căsuța asta, în patul ăsta, ca să șci că am dormit și eu odată cu crăieșă dișelor.

Atunci crăieșă... plosc! cu o palmă peste capul slujnicei; acăsta inșe făcū. După aceea se gândi crăieșă: — De ce să nu dorm cu ea într'un pat? E fată frumoșă, patul ei e ca și al meu; mâne poi-mâne o facem dină; me supun, șci că nu me fermece ea; cum nu mi-a fost nimic când mi-a sărutat mâna și când m'a sărutat pe obraz, nici acum nu-mi va fi. Apoi dișe către servitorea: — Așci fetică, dă-mi ciasul și după ce se culcă toate dișele, etă îți dau cuvântul meu de crăieșă, că vin și dormim împreună.

Fata se nvoii. Crăieșă merge fălôsă cu ciasul și-l pune pe măsă, er ciasul incepū a cântă până ce toate dișele adormiră cu capetele pe măsă, cădură ca mărte de ospătate și de cântecul ce-l puternic al muziceii din cias. Crăieșă apoi merse incet, în vărul de getel, până în căsuța slujnicei, care o desbracă și se culcară amândouă cuprinse una în brațele alteia.

A doua di când eră sorele la prând se deșteptă îmbrățișați... bărbat și nevestă. Ea incepe a plânge temându-se de furia dișelor, dar el o mângăe, apoi se imbracă și ies amândoi afară. Nici urmă de palate nu mai eră, nici umbră de dișe nu se mai vedea. În minutul, când crăieșă a devenit nevestă, curțile dișelor se cufundaseră în pământ cu dișe cu tot și rămase numai căsuța unde dormiră crăieșă cu feciorul de împărat. Ciasul și lădița încă le inghițiră pământul. Numai inelul mai rămăsese în degetul crăieșei, care încă își perduse puterea de dină și remase o femeie ca toate femeile, numai mai frumoșă decăt toate. De atunci dișe nu mai sânt pe pământ.

Acum dișe feciorul către ea: — Draga mea, așci a fost să se întemple, vécul dișelor a trecut, er tu, a fost scris, să-mi fii soția mea, crăieșă mea. Femeia răspunde: — Véd că așci a fost să se întemple, drept aceea eu me las condusă de tine, unde ne-a impinge sôrtea, acolo merg cu tine.

Și se luară la drum, și au mers multă lume, împărăție, ca Ddeu să ne ție, că cuvântul din poveste mai nainte este, mândră și frumoșă, s'alcuțați și dvostre, că cine o va ascultă o va invetă, cine va dormi bine se va odihni; cui nu-i place, nu asculte, pe mine me lasă să mințesc până în capet. Și s'au dus multă cale și lungă tot pe jos.

Odată îi plesneșce feciorului prin minte că el are și cal, caută frêul, îl scutură, și se iveșce calul lui dișend: — Ce porunceșci, drag domnuțul meu? — Să ne duci pe amândoi dincolo de apă. — Ca gândul ori ca vântul? — Ca gândul!

Și se suiră amândoi pe cal și sbură calul cu ei până le pescarul dincolo de apă. Și eră obosit calul, că me rog, sburase cu ei trei ani de dișe, cale lungă nu glumă. Când fu la casa luntrașului, calul plesni

de obosit. Ei stătură cât stătură, și dau să mērgă acum pe jos, prin țera împăratului-verde, cătră casă, în țera împăratului-roșu. Acum inșe aveau un copilaș ca de doi ani. El luă copilul în brațe și merg amēndoi, cale de o jumătate de di. Când fu pe la amēdi nu mai puteai de cald. Ajungēnd la un riu, dau să se scalde. Lasă deci copilul pe țermure jucându-se cu inelul și ei se bagă în apă să se recorēscă. Un trāsnet de corb n'are ce lucră, ci vini și fură inelul dela copil și luându-l în cioc sboră cu el în sus. Copilul incepe a țipă de părere de reu. tată-seu ese repede să vedă ce e? Vede atunci corbul sburând cu inelul în gură. De loc ia paloșul și fuga, așci cum eră, după corb, că me rog nu eră vreme de perdut cu imbrăcatul. Și merge și merge, adecă fuge, corbul prin vēzduh, er el pe pământ până eră chiar în dreptul corbului, atunci aruncă paloșul și nimerēșce pe corb chiar în inimă de scapă inelul din clonț (cioc.) După ce află inelul se reapôrse la soție și la copil, se imbracă și hai la drum.

Multă vreme vor fi călătorit, cât? nu se șcie, destul că hăinuțele li se stricară și călătoriau de ici până colo, căștigându-și merinde cu lucrul mânilor, ori cu cerșitul. Ajunseră dișe grele. Odată, într'o di cam pe la ojină, sosiră într'un oraș, chiar în orașul de unde eră el, dar nu spune nevestei că dōră ei ar fi ajuns la locul cătră care călătoriau, ci intrară într'o crășmă slăbuță, acolo ia el o chiliuță și se aședă dișend: — În orașul acesta vom sta vre-o doue, trei dișe, vom lucră să ne insēmăm bani de cale să ne ajungă până acasă. Diminēța se scōlă el, merge în boltă și cumpără doue perii și vacs și le dă nevestei dișend: — Eu merg la lucru, unde voi căpētă ceva. tu stăi în piață lângă fântăna aceea, colo pe pētră, pe acolo vor trece domni, ofișieri, generali, vor dișe să le ștergi păpușii de praf și vei căpētă frumoși bani, er eu merg, dōr voi căpētă niște lemne de tăiat ori alt ceva de lucru, numai să ne insēmăm ceva bani de cale.

O lāsă și se duse la curtea împăratului, unde de bună sēmă, sdrențos cum eră, nu-l cunōșce nimēșce. Intră la maică-sa, la împărătesă, care îl cunōșce și porunceșce numai decăt să-l imbrace în haine crăieșci, apoi povesteșce el toate din fir în pēr cum s'a întemplat și unde și cum și-a lāsat nevesta.

După aceea se arată frașilor și tătâne-seu, care abiă îl mai cunōșceau, creșend că de mult a murit prin cea lume mare. Tatăl seu eră slab și bētrân, nici nu mai putea umblă, frașii lui purtau treburile împărăției. Bucurie mare eră și-l intrebă care de care că cu nevestă vine? cu crăieșă dișelor ori cu alta? El raspundea că pe poi-mâne va fi aci cu mare pompă: să se gate numai de nunță. Apoi merse cu frașii și cu domnia cei mari la preumblare. Când au ajuns la fântăna din mijlocul pietei, vēdură o femeie sdrențioșă stând pe pētră cu un copil lângă ea: — Haideti, dișe feciorul cel mai mic, să ne ștergă să-raca aceea păpușii de praf să capete și ea ceva! Și merșeră toți. Ea le șterse păpușii și fiecare îi dete câte un taler, doi. Dar ea nu-și cunōșcū bărbatul, cum eră acum imbrăcat crăieșce. Și căpētă ea acum o mulțime de bani. De abiă așteptă să vină sēra să spună bărbatu-seu cât a căpētat. Sēra, bărbatu-seu desbracă hainele cele scumpe și imbracă eră cele sdrențose și merge la ea, ducēnd și el doi taleri, ce dișea că i-a căpētat și el în aceea di. Bucuria fu mare. Ea-i spuse ce domni mari au venit la ea și căți bani a căpētat. — De voi căpētă numai în doue trei dișe câte atăția bani, dișea ea, o să ne facem gazde. Cinară și se culcară.

A doua di diminēța îi cumpără el un car de ôle, dișend: — Așci e tērg mare aci, tu vei vinde

2

ole și eu er voi merge la lucru să mai capăt și eu ceva. Apoi el merse la maică-sa, se imbracă crăiește, și colo cătră amiédi ese la prenumblare, cu un regiment de călărași, el chiar in fruntea regimentului și călărașii după el, spuindu-le că tot după el să mērgă, ori pe unde-i va duce. Ajungēnd in tērg, el merge drept peste olele femeii cele sdrēntōse, și regimentul după el, de nici un hārb n'a rēmas intreg. Biēta femeie incepe a se bocī și plānge pānă sēra, cānd îi vine bārbatul. — Ei, dar ce-ai de plāngi? îi dīse el. — Dar cum n'oi plānge, cā a venit un tēlhar de general cu un regiment de călāreți și tōte olele mile-a spart, a trecut cu caii peste ele și ce căștigasem eri, tot îmi prāpādi ađi, prāpādi-l'ar Dđeu din lume!

— Nu te supērā, cā ētā eu aduc ērā doi taleri și pe māne te-i tocni bucātārēsā aci la o curte, unde tāiai eu lemne ađi și ieri, māne vei trāi bine și vom fi intr'o curte.

Și au mers diminēța impreună, el a bāgat-o in bucātārie, apoi s'a pierdut de ea prin cele căsi multe. Colo cătră amiēdi o chiemā impērātēsā intr'o casā, o imbracă ca pe o đinā. eși bārbatu-seu din altā casā și atunci se cunoscūrā și mersērā in palat, unde erau domnii și boerii țerei adunați uitāndu-se la icōna ce stātuse in chilia despre miēdāđi, cu fața cătră pārete. Cānd o zārīrā, mai inlemdirā de minunea ce le sta inainte; ērā cu mult mai frumōsā de cum o arātā icōna, ēr de braț cu bārbatul și cu copilul de mână-i ședea așā de bine, cum nici spune nu se pōte. Acum să fi vēđut bucurie și desfātare! Preoții le cāntār: Isaia dāntueșce, ospēțul se incepu, muzicele cāntau și toți erau fericiți. Impēratul cel bētrān chiar muri de bucurie, ēr cu limbā de mōrte lāsā cā fiul acesta, cel mai mic, să remānā impērāt in locul lui, care lucru s'a și intēmplat și — de n'a murit, și astāđi impērāteșce.

Ēr eu me suii pe o șea și o spusei așā, șēua a fost cam ruginōsā și povestea mincinōsā!

Auđitā in Nāsēud, dela un pēcurar.

Ioan Pop-Reteganol.

Sonet.

Āci tot acelaș ađi și māne este
Al inimii duios cānt de durere,
Și de-am iubit, iubit-am in tēcere...
N'ai vrut să șēii și tu acea poveste...!

Din flacāra divina-a māngāerii
Abiā mai pot vedē o licurire,
Ce este ea? — E dulcea ta iubire
Din đile vechi, din orele plăcerii.

Aș smulge-acum din suflet nēgra jale,
Aș tremurā cu membre desfirate
De dorul teu ce 'n veci n'o să mai vie,

Dar s'a dus tot pe-o neintōrsā cale,
Și lacrimi cad din genele 'ntristate,
Un glas de mort abiā me redā mie.

Traian H. Pop.

Limbistică comparativă asupra rădēcinei: cad.

(Urmare.)

C) Familia celticā.

a) Ramul cimbric :

1. Gallica (limba Gallilor de pe timpul Romanilor,) ađi de tot stinsā.

2. Wallisica (Wallisich, o vorbeșce Wallisii in Anglia, dar tot mai mult e strimtoratā prin cea anglesā.)

3. Cornwallisica (in Cornwales in Anglia, ađi e stinsā.)

4. Bretonica (trāeșce in Bretagne in Francia.)

b) Ramul gallic.

1. Irica (in Irlandia, āncā trāeșce, dar tot mai mult e strimtoratā prin Angleza.)

2. Gālica scottica (in Scoția dar prin Angleza e tare strimtoratā.)

3. Limba locuitorilor celtici pe insula Man in Anglia.

D) Familia germanā.

a) Ramul german resāritēn.

1. Gothica.

2. Nordica, acēsta se imparte in :

a) Norvegica — islandicā.

b) Schwedica — danezā.

b) Ramul german apusēn.

1. Hochdeutsch (limba nemțescā de literaturā, in Alt-Mittel-Neuhochdeutsch care āncā are dialectele, sale.)

2. Niederdeutsch.

b) Sāsēsca vechiā, din care s'au desvēlit dialectele, ce se vorbesc in Germania nordvesticā.

c) Anglo-sāsēsca, din care a purces limba englezescā.

c) Frisicā.

d) Niederlāndicā (hollandicā și vlaemicā.)

e) Plattdeutsch in Germania nordvesticā.

E) Familia slavicā.

a) Ramul sudostic dela mēdāđi și rēsārit.)

1. Slovenica sēu bulgarica vechiā sēu slavica bisericēsca (limba slovenilor din Ungaria a devenit limba bisericēsca a Rușilor.)

2. Slovenica nouā (ce in Ungaria s'a desvēlit din slovenica vechiā și s'a lāțit in Carinthia și Stīria.)

3. Bulgarica nouā (limba slovenicā ce a primit-o Bulgarii finnici și a desvēlit-o mai departe.)

4. Limba rusēsca (Grossrurrieh.)

5. Rutenica (sēu Kleinrussich) in o parte a Rusiei sudice (Kijeff) și in Galicia rēsāritēnā.

6. Serbica-croaticā (lāțitā peste Serbia, Bosnia, Herzegovina, Montenegro, Dalmația, Istria și părți din Ungaria sudicā.)

b) Ramul apusēn.

1. Poloneza.

2. Boemica sēu cehica.

3. Serbica sēu Wendica (in Lausitz.)

4. Polabica (limbele slavice in Germania ost-nordicā de mijloc, a Oborilor, Drewanilor etc., ađi limbi mōrte.)

F) Familia letticā.

1. Prusēsca (s'a stins in secolul al 17-le și prusii s'au germanisat.)

2. Litthanica.

3. Letticā, in sensul strins in Kurland și Livland.

G. Familia grecēsca.

1. Grecēsca (hellenica) in sensul strins cu dialectele sale (dupā timp, limba grecēsca se imparte in limba vechiā, de mijloc și nouā; acēsta din urmā se referēzā cătrā cea veche ca și romanica, deosebi italiana cătrā latina.

ŞAHUL PERSIEL.

2. Macedonica (s'a stins)
3. Phrygica și Thracica.
4. Lydica, Mysica și Carica. In ce legături a stat limbele de sub 3 și 4 cu limba grecască, încă nu e chiarificat din destul.
5. Albaneza.

G) *Familia italică.*

a) *Ramul japygic.*

Messapica.

b) *Ramul umbro-samnitic.*

1. Umbrica.
2. Sabinica.
3. Marsica.
4. Volscaica.
5. Samnitica seu Oscica.

c) *Ramul latin.*

(Limbele vechi ale acestui ram pentru diversitatea părerilor, îmi formeză materia unui studiu lung separat.)

Din latina poporală purced limbele romanice de ași:

1. Italiana.
2. Spanica.
3. Portugeza.
4. Catalaunica (in Spania.)
5. Provențala (in Francia.)
6. Francesa.
7. Bättoromana de mai multe dialecte.
8. Dacoromana (valahica.)
9. Macedoromană.

Limbele singulare se deosebesc între sine anume prin următoarele referințe.

a) Numerul sonorilor de limbă — ce fizice sânt posibile de a se exprima — e foarte mare. Nici o limbă se servește de toate aceste sonori spre însemnarea conceptului, ci fiecare limbă se folosește de sonori hotărâte și relative de un număr foarte restrâns. De-orece la alegerea sonorilor, nemărginit multe variațiuni sânt posibile, nici o limbă nu are întocmai aceleși sonori ca și alta limbă (de și după origine sânt înrudite) ci fiecare are sonurile sale proprii, astfel, deosebită sistemă de sonori . . .

b) Fiecarele concept (afară de cel de număr) chiar și conceptul de substanță, la părere cel mai simplu, are un număr nemărginit de însușiri și astfel cugetul omenesc le pôte cuprinde in moduri foarte diferite. O limbă singulară nu cuprinde un concept din toate laturile sale, in sine posibile, ce fiecare ie in considerațiune numai unele seu numai una. Astfel fiecare limbă are sistema sa proprie pentru cuprinderea conceptului, și acesta — in legătură cu cele de sub a), adică că fiecare limbă are sistema sa proprie de sonori, — fundeză deja o diversitate afund tăiatore între limbele singulare, (p. e. șerpe e un concept simplu, dar are mai multe însușiri și pentru acesta popore diferite îi dau numele numai dela puține însușiri seu numai dela una; latinul *serpens* cu înțeles de târâetor; latinul *anguis* cu înțeles dela grôză, spaimă; grecul *ὄφις* dela clipirea fascinatoare; germanul *Schlange* dela însușirea de înfășurare incoviare.)

c) Diferințele gramaticale, ce sânt nemărginite. (§ 10.)

sonurile și complexe (composite) de sonori, ca însemnătoare de concept — despre cari dispune o limbă, — formeză materialul ei de limbă: chipul și modul cum limba își folosește și formeză acest material face forma, edificiul ei. Edificiul unei limbi in sine e unitabil și in modul seu e logic. Limbele, a

căror edificiu e pus cam după asemeni principii — sânt între sine înrudite, și înrudirea de regulă e legătura genealogica a popoarelor respective . . . (§ 11.)

Scrutarea limbei seu limbistica nisusește la cunoștința edificiului limbei, dar deorece edificiul de limbă in deosebite limbi singulare e deosebit, scrutarea nu trebuie să se restrângă la o limbă singulară, ci trebuie — pe cât e posibil — să considere seu toate limbele cunoscute seu anumite grupe de limbi. Procedura scrutării pôte fi duplă seu numai constatéză și însemnă rezultatele aflate (limbistica descriptivă) seu asemenează, comparéză aparițiunile cunoscute pe teritorele de limbi singulare, constatéză consunările respective diferințele lor (limbistica comparativă.)

Filologia — din contră — cuprinde limba in însemnătatea sa pentru desvélirea de cultură, in însușirea ei ca organ de literatură, in legătura ei cu o unică naționalitate. Pentru acesta filologia se desprinde cu cunoșcerea însușirii individuale a unei limbi singulare (p. e. grecască) și anume cu cunoșcerea unei limbe a unui popor cult și a desvélit literatură sa. O grupă de limbi numai atunci pôte fi obiectul unui studiu filologic, decât limbele respective nu numai genealogice sânt înrudite, ci și prin relațiuni istorice de cultură sânt legate la oaltă și in urmare, formeză un fel de unitate (p. e. filologia classică cuprinde in sine studiul limbei grecești și latinești (§ 18.)

Aceste le-am adus înainte, ca să se vedă, că studiul ce am să-l public mai la vale in prima limbă e »limbistica comparativă« și numai ici côle am trecut vețererul filologiei.

Elementele fundamentale ale fiecării limbi sânt: rădăcinile și sufixele. Rădăcinile sânt sonori singulare seu compuse, cari servesc spre exprimarea unui concept, — arată un cuprins. O rădăcină e de regulă de una, de doué seu de trei litere și numai de o silabă, p. e. *cad*; acesta rădăcină nu se ține de nici un cuvânt al vorbirii, căci numai prin sufix se face: substantiv, adiectiv, verb etc. — Dacă rădăcina își schimbă sonurile (literile) schimbarea rămâne numai sonori și n'are însemnătate gramaticală.

Cătră rădăcini se adaugă sufixele, ce la oaltă face conceptul, cuprinsul, adică cuvântul. Sufixele sânt litere seu o silabă (și mai multe) ce nu-s rădăcini. Edificiul unei limbe singulare e foarte diferit de al alteia limbi să se și țină de o familiă de limbi seu de un ram de limbi, și acesta diversitate se baséză mai mult pe formațiunea unei limbi singuratice, decât pe însușiri principiale.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Tainele Creațiunii.

De Camille Flammarion.

Yeniam din Dover la Calais. Amicul meu Desfontaines, autorul poesiei *Eros me insoția*. Poesia acesta eră astă érnă citită pretutindeni. Marea eră liniștită: părea că e un lac.

Dasupra noastră cerul senin, numai ici côle câte un mic noursă.

Plimbându-ne pe bord, convorbiam despre diferite cestiuști științifice și filosofice. Când zărirăm țermurile, și orașul incepea a se desina inaintea noastră, Desfontaines ca și cum ar fi respuns unei întrebări puse de el însuși, dișe:

— O, acest Calais! Nu Pam vèđut dela mórtea unchiului meu. Suvenirul lui îmi e atât de scump.

— Dar dta până ađi nu mi-ai vorbit nimic despre cestiunea dtale din Calais, despre care d'altfel te-am vędut cę ũi amintești. Dęcę nu me inșel, nu este numai o reamintire filosoficę, — đisei vędęnd cę ochii lui se umple de lacrimi.

— E un dublu suvenir. Unul despre unchiul meu ori mai bine despre credințele sale particulare asupra creațiunei, și suvenirul celeia care mi-a zdrobit inima.

— Dęcę-i așę, atunci ai putę sę mi le spui.

Avem ęcę o jumętate de orę și nu am putę intrebuiņtă timpul mai bine decę decę mi-ai istorisit tóte aceste.

Ne așędaręc.

El incepę povestea sa :

— Cele ce-ți voi spune acum, s'a intęmplat de mult. Tóte trec atęc de iute. Erę o sęrę ca cea de ieri : furtună, tręcnete.

Impinșę numai de capriciile sale, reuși a scępę din sinul familiei ei, și veni, espunęndu-se unui mare pericol, pe marea turbatę, da, veni la Calais.

Póte cę ar fi fost mai bine dęcę aș fi resistat vrajului ce me cuprindea vędęnd-o, și dęcę nu aș fi incurajat-o in visul ei de tinerę fantastę, nesocotitę. In acea sęrę inșe, care mi-a fost ultima ce am petrecut-o la Londra, m'am despęrțit de ea cu atęta durere in inimę, incęc simțiam cę acęsta nu póte sę fię ultima noștrę intęlnire.

Cęcđ fi strinșei męcna, simții cę este o putere uriașę care me lęgę de ea, cę intręga mea ființę este stępęnitę de acęstę putere.

In vacanțę am stat la Calais. Visitele ei num'au surprins. Cum sę me surprindę : de cęcđ me reintorșesem, nu me gęcđdiam decęc la ea, nu aveam alt dor mai mare decęc s'o intęlnesc.

Va fi fost o sugestiuene, vei đice. Dęcę a fost ! Cine șcie.

O, nopti incęcंतătóre, de ce ați trecut așę de grabę ? Nu ați lęsat óre in urma vóstrę mai multę durere decęc bucurie ? . . De ce sufletul nostru re-męcne nesatisfęcut, de ce spațiu ce este inșe acum și ce a fost este atęc de gol, atęc de intunecos, cęcđ momentele de plęcere sburau cu repeđiciunea fulgerului.

Desfontaines, a cęcđui priviri se perdurę apoi pe mare, pęcra a convorbi cu el ęcșuși.

— Ce dispoșiție liricę, đisei punęndu-mi męcna pe umęrul lui. Se vede cę, ești poet.

A doua đi, urmęc el, priviam din far, din turnul de observație cum barca ducea intr'o altę lume pe copila ręcęcitę p'un moment.

Dęcđdu-me jos din turn, la scarę intęlnii pe unchiul meu, comitele Boe, pe care cu o đi inainte il pęcęcșisem đicęndu-i cę me duc la Paris. Și acum me vęđui prins dat de gol . . . El venięc sę incerce dęcę cu instrumentul ce il avea in męcna, póte sę vędęc țęrmurile engleze. Pęcncę aci nici odatę nu am abusat de iubirea lui pęcęcțescę. Me roși pęcncę řin urechi vędęndu-me acum prins cu minciuna. Șciea bine cę departe binișor de casa lui aveam inchiriat un pavillon. De ce dar a trebuit sę me scuz cu plecarea mea la Paris.

— Va sę đicę nu te-ai dus la Paris, řmi đise, observęcđ incuręcęcura mea, pe care d'altfel nici eu nu incercam s'o ascund.

— Tu ești amoretat, dragę nepóte, observęcđ apoi zimbęnd. Bine faci. Acesta este singurul lucru sincer și adevęrat, și ce e mai mult . . .

— Unchiule, il intrerupșei și imbręcățșandu-l, il sęcđrutai pe amęcdoi obraji . . . Bine, bine — đise el, dar pari a fi fórtę ostenit. Totuș vei avę póte atęta

putere, incęc sę vii cu mine sus in turn, sę incercęc microscopul acesta.

Eu eram in vęrstę de treideci de ani, unchiul de cincideci in acele vremuri fericite. Diferințę ce erę inșe vęrșla noștrę pe d'o parte ne deoșbię pe de altę parte ne unię. Aveam aprópe acelaș gust, eram entusiasmați pentru acelaș studiu. Vęrșta lui deșteptase in mine un respect și autoritate. Drept vorbęnd, nici nu eram rude : tóțę legęcura dintre noi erę cę el luase de nevęstę pe vęduva fostului meu unchiu adevęrat. Din primul moment al cęcęcătoriei lui el me numię nepot, și cerea sę-i đic și eu unchiu. Locuințę lui din Calais erę un adevęrat mușeu. Erę intr'un vechiu turn. Jos erę sala de bileard, pe lęcđgę pęcęcři giur impregiur animale impęciate și tot felul de lucruri rare aduse de marinari. La catul intęiu erę salonul, sufrageria cu un balcon spre mare ; in catul al doilea iatacul, ęc in catul al treilea biblioteca, compusę din trei patru mii de volume. Tot aci erę și feręstra lui de observare, de unde se vedea marea intinșę și inșeg orașul. El se ocupę cu plęcere mai ales cu astronomia, și nu o descoperire telescopicę ři datorim lui.

Vorbiam adesea cu el despre marile probleme ale naturei, mult mai des și mai intim decęc ar fi permis deoșbierea de vęrstę inșe noi. In ceea ce priveșce judecarea lucrurilor, diferiam mult, dar acęsta nu fęcra mai puțin interesantę discuția noștrę.

De đece ani de cęcđ i-a murit nevęsta, tręcđia retras, și tóți ři điceau »pusnicul din turn.«

Erę de o bunęcate rarę și iertę ómenilor pęcncę și cele mai grave greșeli ale lor. Urę numai pe cei ipocriți și ambițioși, pe cei cari abusat de increderea altora. Đicea cę aceste doue inșușiri sęcđnt o plagę pe corpul ómenirei. Se și pęczię de asemenea ómeni. Tręcđia modest, jertřind tot timpul seu sciințelor positive. Nimeni nu șciea cę are titlul de comite. Nici odatę emblemę și decorații nu s'a putut observę la el.

Așteptam suindu-ne in turn, momentul in care sę-i cer iertare cę l'am mințit.

Dar el nici nu aminți de cuvintele mele referitóre la cęcęcătorie.

Incepui deci eu.

— Dta mi-ai cęcșusat o mare supęcrare ađi, ři đisei.

— Ei, ei, amice, cum, ęcncę tu te dai de cęcđrę pęcđdure. Va sę đicę eu aș fi pęcęcđuit.

— Da, dta, ři đisei. Cęcđ dta mi-ai vorbit de amor și ai đis . . .

Nu putui terminę, cęcđ dęnsul ficsęcđdu-me drept in ochi, me intrerupșe đicęnd : Cestiunea acęsta o s'o discutęc mai tęcđđiu. Acum ești pęcđ tiner pentru a o inșelege. Dęcę vrei, peste cęcđiva ani . . .

Acum inșelesei numai cę cuvintele : »și ce e mai mult« ale lui au un inșeles mai mare decęc ori și care altele. Ele cuprindeau in sine intręga filosofie. Avea obiceiul, cęcđ erę vorba de vre-o ramurę a sciințelor, sę incheie discuția cu cuvintele : »și ce este mai mult.« Astfel đicea : »Astronomia este cea mai principalę sciințę. Ea este singura care ne invęcđ sę șcii, ce este universul și ce sęcđntem noi ómenii . . . și ce e mai mult. Sęcđ : »Omul este un animal mai perfect . . . și ce e mai mult.« . . . seu : »Patriotismul este cea mai de cęcęctenie virtute a unei națiuni și ce e mai mult« . . .

Acest mod d'a se esprimęc ca pęcncę acum il priviam cu un efect al scepticismului, ceea ce se asęcđmęcncę cu obiceiul lazarinilor neapolitani, cari terminęc cuvęcđtările lor cu : chi lo sa ? (cine șcie ?)

(Va urmęc.)

Adunarea Asociațiunii transilvane.

— La Făgăraș in 27 și 28 august n. —

Adunarea generală din anul acesta a Asociațiunii transilvane, ținută in Făgăraș la 27 și 28 august n., n'a intrunit un public atât de mare, după cum s'ar fi putut aștepta. Causa este de-o parte lipsa calei ferate până la Făgăraș, ceea ce in epoca noastră deprinsă cu estrema comoditate, încă reține pe unii d'a merge la o astfel de adunare. De altă parte inse, trebuie să constatăm cu durere, că lipsa de zel național cultural încă a contribuit mult, că nu s'a adunat un public mai mare. Niște orașe din apropiere, de unde ne așteptam la o participare numerosă, abia au fost reprezentate, prin unul seu doi ênși. Astfel dela Brașov n'am vădut decât pe unul; er din alte locuri n'a venit nimene. Dar ținutul Făgărașului s'a purtat bine, s'a presintat in numeroasă și așa adunarea a ajuns destul de numerosă.

Cu toate aceste, adunarea acêsta se pôte numi epocală, căci a votat ceea ce trebuia să se facă mai de mult, un sprigin pentru incuragiarea literaturii populare.

Dar să începem dinainte!

*

Șirul festivităților s'a început cu primirea presidiului Asociațiunii, care s'a făcut indată la intrarea in comitat, sub dealul Bradului, unde presidentul George Barițiu și comitetul Asociațiunii fură intimpinați de un banderiu de călăreți din Avrig, er protopresbiterul Cădea rosti un scurt discurs de bineventare.

A doua intimpinare se făcu in comuna Voila.

Acî erăș așteptă un banderiu de călăreți și elita inteliginței române din Făgăraș, in frunte cu părintele administrator protopresbiteral Iuliu Dan, care la pörta triumfală cu inscripțiunea »Bine ați venit« salută pe dl Barițiu și pe ceilalți ôspeți cu o cuvântare bine simțită, la care veteranul nostru publicist respunse förte emoționat; apoi o fiică frumoșică a parocului Șerban din localitate i predete un buchet de flori. De aci incolo convoiul se tot inmulți și 'n toate satele fu primit cu ovațiuni, și de cătră seră sosi in Făgăraș.

Sera la opt, publicul se adună la o cină de cunoșcință in oteul Mexico, unde luă cuvântul vicarul gr. c. B. Rațiu, salutând pe cei adunați in termini förte călduroși și unde publicul petrecu până târziu in nôpte.

*

In ziua următoare, la 15/27 august, inteu se ținü serviciu divin in ambele biserici române. In cea gr. or. cântările liturgice fure executate de corul seminarial din Sibiu, sub conducerea dlui profesor G. Dima.

Apoi se deschise adunarea generală, in sala oteului »Paris.« In discursul de deschidere, dl president Barițiu schiță istoricul Asociațiunii, salută pe membri adunați și făcu apel la spriginul lor.

La cuvântul de deschidere, respunse dl vicar B. Rațiu, apoi se cetiră depeșele sosite. In comisiunea pentru incassare de taxe dela membri vechi și noi se aleseră dnii: N. Cosgaria, Aldulea Mețian și N. Chiornița.

Din raportul general al comitetului despre activitatea sa in decursul anului trecut, scötem urmă-

törele: Comitetul a executat decisiunile adunării din Abrud, a lucrat pentru asigurarea școlei de fete a Asociațiunii, despre care pöte dice, că se află la nivelul dorit și merită a fi spriginită din töte părțile fără șovăire.

Relativ la incassarea tacselor dela membri, s'a constatat, că incassarea prin mandate poștale a intimpinat greutăți förte mari, deci comitetul a decis a le incassă erăș pe calea direcțiunilor; durere inse. că nici despărțemintele nu ș-au făcut datorია in asta intimpinare.

Din venitele incassate s'au acoperit numai trebuințele bugetare, ci s'a și plătit o parte, 3568 fl. 85 cr. din datoria vechie, contrasă la »Albina«, de când cu clădirea și adoptarea edificiului nou al școlei de fetețe cu internat; apoi s'au achitat speșele avute cu investițiuni și datorii vechi la școlă cu suma de 4647 fl. 47 cr. precum și alte imoște noue.

Fondul Asociațiunii: a) active: in realități 106,043 fl 92 cr., in efecte publice 7350 fl., la debitori 100 fl., mobilii 9487 fl. 32 cr., suma activelor 122,981 fl. 24 cr. — b) passive, anticipațiuni a conto dela institutul de credit și economii »Albina« 12,114 fl. 41 cr., imprumuturi dela diferite fundațiuni 514 fl. 23 cr., suma passivelor 12,628 fl. 64 cr.; deci suma activelor curate e: 110,352 fl. 60 cr.

Afară de fondul acesta, Asociațiunea administrează alte 13 fundațiuni, cari se urcă la 16,981 fl. 27 cr.

Membrii in 1888 au fost: fundatori 60, ordinari pe viêtă 154, ordinari cu taxe anuale 461, dintre cari 167 sünd in restanță cu tacsă.

Biblioteca cu finea anului 1888 a constatat din 6118 tomuri. »Transilvania«, organul Asociațiunii s'a scos in 700 esemplare, din care 570 s'au trimis membrilor fundatori și ordinari, 2 la abonați, 18 la despărțeminte, 48 la biblioteci școlare și in schimb și 9 ex offo.

Raportul general al comitetului s'a dat spre examinare unei comisiuni compusă din dnii George Pop de Bășești, dr. Aurel Mureșan și Ioan Turcu.

Asemenea s'a ales o comisiune pentru examinarea rațiociniului pe 1888 și a proiectului de buget pe 1890 in persönele dlor V. Stanciu, I. Degenariu și dr. George Ilea; precum și o altă comisiune care să candideze pe membri comitetului, al cărui mandat a espirat: B. Rațiu, George Pop de Bășești, Ales. Filip, Patriciu Barbu și Iuliu Dan.

Nefiind nimene pregătit cu vr'o disertațiune, ceea ce este de regretat, căci asta ar fi dat un colorit literar adunării, ședința primă s'a inchis.

După mieșădi la 2 a fost banchet, la care au luat parte vr'o 150 de persöne.

Sera corul seminarial din Sibiu a dat sub conducerea dlui profesor Dima un concert strălucit in sala oteului Laurisch, care a produs un vinit de vr'o 400 fl.

*

In ședința a doua, la 16/28 august, comisiunea pentru inscrierea de membri noi raportază, că s'au inșcris 19 membri ordinari și 2 pe viêtă, plătind 133 fl., 200 lei și o obligațiune de 100 fl.

Raportul comitetului s'a aprobat, cu escepțiunea propunerii d'a inmulți numărul despărțemintelor: acêsta propunere s'a innapoiat comitetului s'o studieze din nou.

Asemenea s'a votat comitetului absoltoriu. pentru rațiociniul anului 1888.

Atunci urmă momentul de frunte al adunării. Dl dr. Aurel Mureșan făcu următorea propunere, pe care o motivă inteu: »Adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura

poporului român, convingându-se despre absoluta trebuință, ce se impune Asociațiunii de a îmbrățișa în mod practic și invederat cauza literaturii populare și de a sprigini înaintarea ei printr'o stăruință înțeleptă, prin publicarea de scrieri populare, indemnătore, insufletitoare, informative și instructive, decide ca în viitor să se destineze regulat pe fiecare an o parte cât de însemnată din fondurile disponibile ale Asociațiunii pentru realizarea acestei trebuințe.

„Ca să se facă un început, Adunarea generală decide așă ca suma de o mie florini din escedentul anului acestuia să se întrebuințeze pentru publicarea de cărți și broșuri populare.»

»Totodată adunarea însărcinează comitetul Asociațiunii ca să caute modul cel mai potrivit, cum s'ar pute folosi mai bine și mai corespunzător trebuințelor noastre această sumă în decursul anului viitor prin publicarea de premii etc. și ca în adunarea generală viitoare să vină c'un proiect complet bine chibzuit și studiat pentru organizarea viitoarei activități a Asociațiunii pe tărâmul acesta.»

Acăsta propunere a deșteptat o scurtă discuțiune, la care luară parte dnii dr. G. Maior, P. Cosma, I. Russu și G. Barițiu. Apoi fu primită de totă adunarea.

În sfârșit se alege comitetul, după cum îl anunțăm în nr. trecut și presidentul încheie adunarea. Săra se dete un bal frumos.

Șahul Persiei.

— Portretul a se vedé în nr. acesta.

Marele potentat al resăritului, șahul Persiei a întreprins în primăvera și vera acăsta o călătorie prin Europa. Întéiu s'a dus la Petersburg, de-acolo la Berlin, Paris, Londra, Viena și 'n urmă la Buda-pesta.

Din incidentul acesta s'a scris despre dănsul atât de mult, încât și noi ne simțim datorii a da cetitorilor noștri unele informațiuni.

Dănsul nu numai e un domnitor mare, ci și un poet bun. Chiar și viața lui e poetică.

Tronul l'a ocupat la 1848, când abia împlinise 17 ani și Persia eră teatrul unor turburări din cele mai mări și periculoase. Funcționarii jăfuiau poporul, acăsta se constituise în partide, cu un cuvânt anarhie mare.

Tinerul Nassr-ed-din, al patrulea din familia Kadșar, nu se descuragiă inse, ci-ș alege pe fiul bucătarului seu Mirza Taghi de mare vizir și începú o eră de reforme. Alegerea cădú pe Mirza Taghi din cauza că șahul îl veduse foarte activ și energic pe lângă bucătărie.

Și nu alege reu. Vice-bucătarul deveni un vizir iscusit. Puse țera la cale într'un timp foarte scurt și stărpi pe toți turburătorii. Se puse în luptă chiar cu elica dela curte în capul căreia eră mama șahului.

Lupta acăsta i fu inse spre perire, căci la 1861 el fu asasinat.

Șahul când i se aduse șcirea, dișe indiferent numai atât: Bine! dar în diarul seu scrise: „Taghi Taghi, ce mult te jăleşce pe tine al teu iubit Nassr-ed-din.

Cu un an după acăsta se descoperi o conspirație și în contra șahului. Conspiratorii furé omorâți toți. Stilul șahului, în scrierile lui, este simplu, dar foarte clar.

Nu sânt vorbe mai de estas decât în trei locuri! unde descrie ruinele Babilonului, apoi Bosforul și unde se plânge că pré s'a neglijat mormântul celui mai mare poet persian, Saadi.

Cea dintéiu care i-a recunoscut meritele ca scriitor, a fost societatea geografică din Petersburg, care l'a ales membru și a tipărit un extract din lucrările lui Nassr-ed-din, extracte de cari și așă se folosesc etnograficii europeni.

*

Scrierile lui despre Europa sânt pline de anecdote amuzante și picante.

Odată șahul priviá, la Londra în Albert-Hall, un tablou ce represintă un măgar.

— Am întrebat, scrie șahul, cât este prețul acăstui tablou.

— O sută de funți, fu respunsul. Eu observai directorului: — Dar cum se face că prețul este atât de mare, când cu 5 funți poți cumpără un măgar viu; de ce să dau eu atâția bani pentru un portret al măgarului?

— Pentru că acăsta nu va mai costă nimic să-l ții. Nu cere nici fân nici pae, dișe directorul. Eu adăogai: — Așă e, așă e, dar apoi acăst măgar nici nu-ți aduce vre un folos, nu poți să încaleci pe ei.

*

Când a petrecut acum de curând la Cherbourg, șahul întreba pe primar:

— Ce riu trece prin oraș?

— Riuul Dive, fu respunsul.

— Ei, uite ce lucru curios, dișe șahul. La noi Dive va să dișă dracul... Dvostre aveți un bun drac în oraș, care ve aduce folose.

*

Ca poet, mai bine am puté dișe că cultivá epigramele. Și într'ensele își ride de slujbașii sei. Pare a avé o deosebită pasiune a satirisá pe curtesanii sei.

Éta ce epigramă a făcut la adresa medicului seu:

— O, Hakim-el-Momalik! Platon nu este decât un zurbagiu, Socrate un prostănac, în comparație cu tine.

— Las să-ți cunoscă și supușii mei spiritul teu mare. Când te duci la un bolnav, nu știi să le deosebești gura de ureche.

— Decă dai doctorie cuiva, acela n'o ia decât după ce și-a făcut testamentul și a întrebat coranul că nu-și pune în pericol viața.

— Decă vei mai urmă cu tratamentele tale încă un an, n'are să mai rămână om viu în totă Persia.

— Nu merită ore un astfel de invățat ca șahul seu să-l încarce cu toate onorurile?!

*

Dar șahul este și un bun poet liric, care adesea cântă dragostea.

Poesiile lui anacreontice sânt pline de farmec și simțiri duioase. Își cântă amanta în versuri adevérat orientale, îmbetătore, pline de patină, și frumusețea iubitei sale, fericirile ce ea îi dă, le pune mai pe sus decât totul în lume.

Literatură și arte.

Șciri literare și artistice. *Eminescu în America.*

„New-Yorker Volkszeitung», diar înaintat atât în politică cât și în literatură, consacră un articol regretatului poet, aducând memoriei lui elogii. — *Bustul lui Eminescu* se va aședá și 'n sala Ateneului Român din București; spre scopul acăsta s'a format acolo un comitet, care să dea o serată musicală și teatrală. — *Di S. P. Radian* a dat sub presă în București un studiu agricol și economic intitulat »Județul Băcău.«

Căntecele lui Anacreon. Di Mihai Gregoriady de Bonachi a făcut un bun serviciu literaturii române. A publicat la Galați un volum care cuprinde

56 cântece lirice, de Anacreon, teost și traducere, cu note explicative, precedate de un studiu asupra vieții, scrierilor poetului și așa numitelor cântece anacreontice. Din acest volum reproducem, drept specimen, în nr. prezente, câteva cântece, din care se vede că traducătorul și-a îndeplinit cu succes însărcinarea.

Despre Ioan Tincovici. La începutul secolului present Ioan Tincovici a fost un nume binecunoscut în Bănat. El a fost învățător în Săn-Nicolae-mare din Torontal și ca atare a lucrat mult pentru răspândirea culturai naționale, atât cu graiul, cât și cu scrisul. Densul a lăsat și o colecțiune de cântece, despre care scrie dl S. Andron G. în „Luminatoriul“, că a descoperit-o de curând la o rudă. Cartea rară are titlul acesta: „Cântări dumnezeesce la praznicele Mântuitorului nostru Isus Christos și ale Născătoarei de Dumneșeu și ale altor sfinți ce se prăznuesc. Intocmite de D. Ioan Tincovici și acum întâia-ôră la tipar intru acest chip date. La Buda în crăesca tipografie a universității Ungariei. 1815.“ Tincovici s'a născut în giurul Lugoșului, de nu chiar în Lugoș și s'a tras din familia „Tincu“, dar Sêrbii i-a adaus terminațiunea „vici.“ Din Săn-Nicolae-mare, s'a mutat la Peșta, unde a fost chemat de greci, să le fie dascal-cantor. Pôte că atunci a publicat și colecțiunea amintită.

Etica seu filosofia morală. Sub acest titlu a publicat dl P. Duliu la Bucureșci un manual pentru școlele secundare de ambele secse. Autorul predând de mai mulți ani cursul de filosofie în clasele superiôre ale Asilului Elena Dômnă, a simțit trebuința unui astfel de manual, de aceea l'a compus și publicat. În el, ne spune în prefață, a căutat să trateze tôte cestiunile mai importante de morală, făr a intră în detalii și desvoltări mai întinse. Cartea se află de vândare la principalele librării din Bucureșci și anume la Socec, Graeve, Haimann și la „Librăria Școlilor“, precum și la autorul, Bucureșci, Calea Plevnei 113. Prețul 2 lei 75 bani.

Un tiner sculptor român. Diarul italian „L'Adriatico“ din Veneția laudă mult talentul unui tiner sculptor român George Vasilescu, din Craiova, care a obținut succes mare cu un bust reproduc în marmură și 'n bronz, precum și cu alte lucrări de ale lui. Densul a primit doue premii, amêndou de gradul I: la sculptură și la studii. Èr „Românul“ adaogă, că George Vasilescu a reușit cel dintèiu la un curs pentru menținere în institutul de Bele-Arte. Acel concurs a fost ținut cu ocasiunea dispozițiunii guvernului italian de a imputină numărul elevilor, care e fôrte mare. Așă au fost respinși 179. Vasilescu a reușit dintre cei dintèiu.

Cărți de școlă pentru România. *Istoria Română*, cu narațiuni, întrebări și respunsuri, edițiune prescurtată pentru școlile primare de ambe secse, de Gr. G. Tocilescu, profesor de universitate la Bucureșci. — *Gramatica Română* pentru școlile primare urbane și rurale de ambe secse, de Alesandru Vasiliu, doctorand în medicină, bacalauriat și institutor în Iași. — *Limba francesă*, învățată prin practica, de L. Lévêque; carte de cetire și de traducțiune pentru usul classelor secundare, partea a doua. — *Probleme și exerciții de calcul mental* și scris pentru a înlesni predarea aritmeticei în școlele primare de ambe secse, de M. S. Andreian, Piteșci.

Publicare ori cumpărare. După cum anunțărăm, adunarea din Făgăraș a Asociațiunii transilvane a votat, la propunerea dlui dr. Aurel Mureșan, 1000 fl. pentru publicarea de cărți și broșure populare. „Românul“ face următoarea observațiune potrivită: Trebuie să scrie în moțiunea dsăle: pentru

cumpărarea de cărți și broșuri populare în loc de publicarea. S'ar face atunci mai mult în interesul scopului. Căci așă ce o să se alegă din cei 1000 florini? O să tipărescă pe ei doue trei opuri. Ș-apoi și acele trebuie scrise, pe când se șcie de tótă lumea, și dl Mureșan ca publicist pôte s'o șcie esact de bine, cum operele diferiților autori populari se muceșesc prin librării din cauză că nu-i cine să le cumpere.“ Noi credem că propunerea votată nu esclude d'a și cumpără unele cărți, căci ea s'a făcut în interesul dublu: d'a spriginii literatura noastră populară și d'a oferi poporului nostru lectură potrivită.

Venitul autorilor ruși. Foile ruseșci fac statistica veniturilor ce scrierile lor a adus celor mai mari autori. După această statistică, Turgenjev puțin înainte d'a muri a vândut dreptul d'a scôte romanțele sale librarului Glasurov cu 90,000 ruble. Pentru scrierile lui Ciedrin editorul Dumnov a oferit 60,000 ruble, invoela nu s'a putut inse face, din cauză că autorul nu s'a mulțumit numai cu atâta, ci cerea mai mult. Gogol și-a vândut scrierile cu 60,000 ruble, Puskin cu 35,000, Sukovsky cu 5000, Krilov cu 14,000, Nekrasov cu 15,000, Gonciarev cu 35,000 și Ostrovsky cu 10,000 ruble. Acum de curând Uspesky a primit pentru operele sale 35,000 ruble și editori au vândut într'un singur an 10,000 volume în ediții populare, Icotusevsky a luat pentru operele sale didactice 50,000 ruble, ceea ce arată că autorii ruși totuș sânt indestul de bine respălțiți pentru munca lor.

Diare noue. *Republica Română* va fi numele unui nou organ de publicitate care va aparé la 1/13 octombrie în Bucureșci; acest diar, după „Românul“, va fi organul unui grup de tineri, cari, radicali din convingeri, cred necesar a combate principiul monarhiei constituționale, care e temelă constituțiunii de ađi a României. — *Curierul Putnei* a aparut în orașul cu acelaș nume. — *Vulturul* din Craiova a reapărut. — *Independentul* va fi numele unui nou diar politic, care va eși țilele aceste la Bucureșci.

Teatru și musică.

Șcrii teatrale și musicale. *Dna Romanescu* și *dl Manolescu* au jucat în săptămăna trecută la Brăila, dar n'a fost spriginii. — *dl I. Ionescu* va sosi peste câteva țile cu trupa sa din Bucureșci la Brașov, unde va da doue reprezentațiuni teatrale în otelul Nr. 1. — *Dșera Irina Vladaia* a dat în Timișôra un concert reușit; artista, precum ne spune „Luminatoriul“, a cântat în limba franceză și italiană. — *Toderica* cu trupa sa de lăutari a cântat în săptămăna trecută la Lugoș. — *Tenorului Grigore Gabrilescu* i s'a făcut în sêra de 20 august 1889, cu ocasiunea reprezentațiunei operei „Il Re di Lahore“, la Fermo (Italia), o adevêrată manifestațiune, atât de public cât și de ceilalți artiști.

Societatea pentru fond de teatru român va ține 'n anul acesta adunarea sa generală în orașul Caransebeș, la 29 și 30 septembrie n. cu programa ce publicărăm în nr. trecut. Aflăm că 'n tôte părțile Bănatului se fac pregătiri d'a luă parte la această pre interesantă adunare culturală.

Teatrul Național din Bucureșci. „Românul“ ne dă următoarele informațiuni: Cu ocașia țilei de 16/28 august s'au început repetițiile; dl director general Cantacuzino a ținut un discurs, în care a anunțat rentôrcerea în teatru a dômnei Aristița Romanescu și a dlui Gr. A. Manolescu ca societari de clasa I. Dl director general a dat direcțiã scenei dlor Gr. Manolescu și Const. Notara pentru dramă și comedie, èr dlui St. Iulian pentru operetă. Dl Gr. Ventura

a scris o piesă nouă intitulată „Marcela“, dramă, care a fost primită de către comitetul teatral și se va reprezenta pe scena Teatrului Național în stagiunea viitoare. Și dl Th. Speranța a prezentat comitetului două piese, asupra cărora înse comitetul nu s'a pronunțat încă. Tot »Românul« întreabă, că ce s'a făcut cu piesa ce Eminescu terminase cu câteva luni înaintea morții sale și pe care a prezentat-o atunci comitetului? Precum șcim noi, piesa aceea n'a fost originală, ci o traducere în versuri. Intr'aceea la teatru se repetă »Scepticii«, comedie în 3 acte. Direcțiunea a făcut un regulament pentru pensiunile artiștilor societari ai Teatrului Național. Repetițiunile pentru opere se vor începe în octombrie cu »Baronul Țiganilor« de Strauss.

Din valea Secașului. În 27 august a. c. s'a arangiat în Cut în școala de acolo a III petrecere în favorul „Fondului scolastic“ și totodată și cea mai însemnată, pentru că a fost precedată de o producțiune declamatorieă teatrală cu următorul program: 1. »Peneș Curcanul« de V. Alecsandri. 2. »Păcala și Tândala« dialog de V. Alecsandri. 3. „Balcanul și Carpatul poezie de V. Alecsandri. 4. »Alcest (misantropul) Filinte“, dialog din Misantropul lui Molière. 5. „Fata lui Chir Troncă,« comedie într'un act de Myller. Tote punctele programului au fost bine executate și cu mulțămire primite din partea publicului curios. Dl Vas. Vasilca stud. a declamat bine, îmbrăcat în costum național, cu căciula de Curcan. Dialogul de Alecsandri a fost bine predat de dnii Sebastian Nistor și T. Liviu Bitea stud. A declamat asemenea bine tineria domnișora Eugenia Coșeriu. Dialogul din Molière a fost foarte bine reprodus; asemenea comedia lui Myller intereruptă de multe hohote și aplause. Cu deosebire dșora Cornelia Albini a jucat foarte bine pe Luxița de curând venită din pension, ér dl Em. Beșă în rola de Chir Troncă a ajuns la perfecție. Scena făcută tot cu covore țărănești și infrumșețată cu podobe naționale a țerancelor din Cut a atras atențiunea multor p. t. dómne și domnișore, ca o mică espozitie. După producțiune a urmat joc începând cu »Hora.« În paușă n'au lipsit toastele, s'a toastat pentru sănătatea arangerilor, a președintelui, în onórea p. stim. familii Cetățan din Galați, pentru cauza școlară, pentru țeranul român etc. După paușă s'a continuat jocul și mai animat până în dșori de dși, și lucru rar, s'au jucat tóte jocurile din »ordinea de dans«, 4 Quadrille și 2 Romane, ba nici „Călușerul“ neprevăduț n'a lipsit, mulțămită tinerilor, cari rugați îndată s'au decis a-l jucá. Peste tot succesul moral a fost peste așteptare și sperám, că pe viitor publicul din giur va da și mai mre atențiune acestei petreceri cu scop așá nobil. Dintre dómnele și domnișorele cari au participat, putem notá: pe dnele Cetățan din Galați (România), Coșeriu din A. Iulia, Albini din Cut, Petruța din Dostat, Cărpinișan din Reheu, Bitea din Cut, Beșă din Poiană, Șarlea din S. Sebeș, Roșca din A. Iulia, Pop din Drașov, Frățilă din Cut, Savu din Pian și domnișorele: Emilia Cetățan din Galați, Mariți, Lucretia, Azota și Eugenia Coșeriu, Leonida Cibianu, Emilia Roșca (cost.), Victoria Cirlea din A. Iulia, Lucretia Pop din Drașov, Otilia Cărpinișan (cost.) din Rêhêu, Silvia Maier (cost.) din Vingard, D. Savu din Pian (cost.), Cornelia Albini, Rea Silvia Albini, Sabina Bitea (cost.), Emilia Nistor din Cut. Sperám. că pe anul viitor vom puté notá mai multe. E. D. S.

Concert și teatru în Oravița. Junimea română gr. c. din Oravița-română a arangiat la 1 septembrie n. în sala »Corónei« din Oravița-montană, sub conducerea dlui Ioan Bogdan, invetător gr. c., în favorul fondului corului vocal din loc, un concert împreunat

cu teatru. Programa: 1. »Polca turistă« (Marș), cor bărb. 2. »Soldan Vitezul«, cântec comic într'un act. de V. Alecsandri, executat de coristul Ioan Bogdan. 3. »Cântecul vênătorilor«, cor bărbătesc. 4. »Jale«, de C. Auner tenor-solo, executată de Ioan Bogdan, acompaniat de orchestrul musical. 5. »Herșeu boccegiul«, cântec comic într'un act, de V. Alecsandri, executat de Ioachim Jana. 6. »Țiganca«, de Pr. Jenke, cor micst. 7. »Ioan Păpușarul«, cântec comic într'un act, de V. Alecsandri, executat de Costa Vodă. 8. »Pepi-Tant«, cor bărb. După producțiune urmá joc.

Concert românesc în Beiuș. Comitetul parohiei gr. or. din Beiuș, cu concursul unor tineri studenți de teologie, a arangiat acolo la 27 august n., cu ocașiunea sfințirii școlei noue, un concert, în folosul acelei școle și al gimnasiului românesc care se va înființa la Arad. Programa a fost executată cu succes. Corul, sub conducerea dlui D. Popa, cleric absolut, a cântat frumos; ér dnii G. Pop jr. cl. III și G. Dringou cl. abs. au surprins publicul cu vocea lor armonioasă; pe când M. Vancea cl. abs. a mulțămít pe toți cu disertațiunea sa: »Importanța istoriei naționale asupra limbei materne.« După concert urmá joc. Primul Quadrille fu jucat de 50 de părechi. Dar Romana?

Serbătore musicală în Ciacova. Sfințirea stégului reuniunii române de cântări din Ciacova, la 27 august a fost o adevărată serbătore musicală. Programa ce publicarăm s'a executat întocmai, aducându-se mari ovațiuni în deosebi corului vocal al plugarilor din Chiseteu, care cântá și cu asta ocașiune admirabil de frumos. Cât de imposantă a fost serbarea acésta, se vede și de acolo, că vinitul s'a urcat la 400 fl.

Opera italiană în Bucureșoi va cântá doue luni de dșile, dând 25 de reprezentațiuni. Repertoriu: Aida, de Verdi; Rigoletto, de Verdi; Ugenoti, de Mayerbeer; Lucia, de Donizetti; Ebreá, de Halevy; Faust, de Gounod; Sonnambula, de Bellini; Ernani, de Verdi; Africana, de Mayerbeer; Puritani, de Bellini; Trovatore, de Verdi; Borgia, de Donizetti; Favorita, de Donizetti; Carmen, de Bizet; Ballo in maschera, de Verdi; Opere noue: Gioconda, de Ponchielli; Mignon, de Thomas și »Fra Diavolo« de Auber.

Biserica și școlă.

Consistorul mitropolitan din Sibiu s'a intrunit duminică pentru resolvirea mai multor agende. Spre acest scop s'au dus la Sibiu episcopii Ioan Mețian și Nicolae Popea, ér dintre membri esteri, după cum aflám din »Telegraful Român«, archimandritul și vicarul episcopesc din Oradea-mare Ieroteiu Beleş, dnii dr. Iosif Gall, Ioan Bran de Lemeni, Nicolae Zigre și protopresbiterii Mihail Popovici din Orșova, George Crăciunescu din Belinț și Const. Gurban din Buteni.

La școlele românești din Brașov s'au făcut, după cum aflám din »Gaz. Trans.« urmátorele schimbări: Ca profesori la gimnasiu s'au ales dnii Vasiliu Goldiș, fost profesor la institutul pedagogic din Caransebeș și George Bogdan, absolvent al universității din Budapesta. Ca invetători la școala primară de copii s'au ales dl Candid Mujlea, fost invetător în Brașovul vechiu, și ca invetători la școala primară de copile dl Iosif Aron, fost invetător în Rășinari și dl Nicolae Barsean, fost invetător în Satulungul Săcelelor. De asemenea intrând dl director de până acum al școlelor medii Stefan Iosif în pensiune cu finea a. ș. 1888/89, s'a ales ca director interimal al acestor școle pentru anul școl. 1889/90 dl profesor gimnasial Ipolit Iasiievici.

La Timișoara in 29 și 30 august s'a ținut, sub presiunea dlui Pavel Rotariu, adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din protopopiatele Timișoara-Vinga, Belinț și Banat-Comloș. Programul sedințelor a oferit multe momente instructive. După adunare membri se întruniră la o cină comună, ascultând muzica lui Toderica din România.

Ce e nou?

Hymen. Dl Simeon Meciu și dșora Emilia Szabó ș-au serbat cununția la 5 septembrie in comuna Aghirbat. — Dl George Spinean și dșora Maria Carlanea s'au cununat la 1 septembrie n. in Tecușul-român.

Sciri personale. Dl V. Alecsandri s'a rentors dela Paris in România și petrece la moșia sa Mircești. — Dl Ioan Slavici, directorul „Tribunei“, a sosit cu familia sa din Gleichenberg la Sibiu, unde și noi îl salutăm cu bucurie. — Dl Mihail Opra, candidat de practicant de dare fără diurnă, a fost numit practicant de dare fără diurnă la oficiul de dare din Sighișoara.

Balul din Lipova arangiat de cătră junimea studioasă de acolo la 27 aug. st. n. a. c. a avut un succes imbucurător. Cu plăcere trebuie să constatez — ni se scrie — că petrecerea din est an a fost una din cele mai reușite petreceri ce se arangază pe la noi. Mult m'am mirat vădend, că tinerii cu bătrânii la olaltă insuflăți dansază cu plăcutele damicele și dōmne, ce se presintară in număr destul de mare. Quadrilul prim l'a jucat 32 de părechi. Din frumoasa cunună de dame și damicele am insemnat pe următoarele: dōmnele Popovici, Livia Mladin (Radna), Beleş (Odvoș), Marienescu, Elis. Conopan (Sobotel), Grosz, vęd. Beldea (Șiria), Savici, Matei, Anast. Putici, Elis. Giorogar; domnișorele Melanca Popovici, Ana Beleş (Odvoș), surorile Grosz, Cornelia Putici, surorile Barbuș, Victoria Onu (Sat-Chinez), surorile Conopan (Pauliș), Danița Ruja și Iudita Mathias (Pecica), I. Csutor, Victoria Brinda, E. Căndea, Victoria Oprean, E. Jurca (Cladova), Cădar. Petrecerea a durat până 'n dōri de ziua, când apoi publicul s'a despărțat cu suvenirii plăcute. — *Călătorul!*

Bal in Tirimă-mare. Comuna Tirimă-mare e situată tocmai la granița secuimei, ba și comuna acēsta in parte e locuită de sēcui. Aici s'a dat in luna trecută o petrecere cu joc, care, precum aflăm din »Gaz. Tr.«, a reușit bine. Dintre danțurile noastre populare s'au jucat Ardeleana, Romana, Hațegana și Brăul, ér la mieđul nopții Călușerul și Bătuta. Costumul național femeesc fu represintat prin dōmnele: Susana Maior n. Mircea din Tirimă-mare, Elena Vlăsa n. Rusu din Băla, dșorele: Luisa Viciu din Nirașteu, Maria Voda din Ormeniș și alte doue domnișore. Muzica a fost din Blaș și a cântat fōrte bine.

Școlă română de fete in Lugos. Aflăm cu bucurie din »Luminatoriul«, că damele române din Lugos au luat inițiativa pentru inființarea unei școle române mai nalte de fete. In cauza acēsta s'a și ținut o conferință in 1 august, cu care ocaziune spre scopul acesta s'au subscris 1200 fl. Noua școlă s'ar edifică in spațioasa grădină a bisericeii gr. or. române, deosebi de școlă populară. Acuma se lucrază pentru realizarea acestei idei salutare. Dorim succesul cel mai grabnic și complet! Dar Societatea pentru inființarea unei școle române de fete in Oradea-mare ce face?

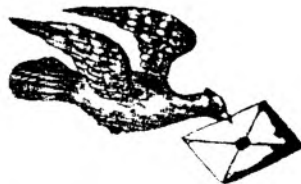
Balul din Turda, arangiat de tinerimea română dela școlēle mai nalte, in frunte cu dl Iuliu Vladuț,

la 26 august n. a reușit bine, cu tōte că familiile din impregiur nu s'au cam presintat, căci familiile dr. I. Raț, Șuluț, Vladuț, Mesaroș, Moldovan și altele din Turda ș-au dat tot spriginul. Cam 50 de părechi au jucat Romana; in paușă, fireșce, s'a jucat și Călușerul și Bătuta.

Șciri militare. Capelani militari cl. 2 in rezervă s'au numit: dl Ioan Buzura preot in achidiecea Sibiu și dnii Petru Salca, Ioan Pop, Emiliu Bran și Lazar Avram preoți in diecea Gherla. — Dl dr. George Moga a fost transferat dela spitalul garnisōnei din Sibiu la reg. 31 de infanterie. — Dl Paul Costan, căpitan de cl. II in regimentul de infanterie nr. 2 a fost transferat la semibrigada de honveđi nr. 8. — Dl Izidor cav. de Păunel, căpitan in statul major general, a fost transferat la reg. de inf. nr. 24. — Dl Andrei Hangan, căpitan de cl. I in reg. de inf. nr. 63 a fost pensionat.

Sinuciderea curiosă a unui țiarist american. In America de Sud s'a sinucis dōilele aceste un țiarist spaniol. Étă cum scrie el causele pentru care s'a sinucis: Sânt țiarist de douēzeci de ani, in care interval m'am convins că e imposibil a face după pofta publicului. Dēcă m'am ocupat mult cu politica, cititorii me dădeau dracului cu politica mea cu tot. Dēcă scrieam pușin de politică, dōceau că fōia mea este plicticosă și banală. Când aduceam lucruri picante, mi se dōcea că fōia este scandalōsă, aruncau asupra mea anatema. Când atacam pe întreprindētorii pēcătoși, mi se dōcea că-i atac pentru că nu mi-au dat și mie ceva; dēcă nu-i dădeam in vileag, mi se spunea că sânt plătit. Când scrieam original, dōceau că voi să umplu gazeta cu prostiile mele; dēcă reproduceam, me făceau eroul fōrfecei. M'au impins in partide reacționare, revoluționare, conservatōre și clericale, ș-acum in urmă la mōrte. Dixi.

Poșta Redacțiunii.

Blaș. Poesia in prōșă, nu peste mult; articolul celalalt nici odată.

Lugos. Serata cât mai curënd.

Paris. A sosit.

Calea dorobanților. Ve salutăm între colaboratorii noștri; așteptăm și monologul.

Cicul. Credem că ați primit nr. reclamat, căci de-aici s'a trimis.

Arcalia. Detto.

Călințarul sēptēmănei.

Țiua sēpt.	Călințarul vechiu	Calind. nou	Sōrele
Dum. 13 dupa Rusali, Ev. dela Mateu c. 21, gl. 4, a inv. 2.			res. ap
Duminecă	27. Cuv. Pimeu	8 (+) Nasc. Mor.	5 20 6 39
Luni	28. Cuv. Moise Arap.	9. Bruno	5 21 6 38
Marti	29. † Tăier. cap st. Ioan	11. Pulcheria	5 22 6 35
Mercuri	30 SS. p. Ales. Ioan și Pav.	12. Aatania	5 23 6 34
Joi	31. Brăul pęc. Mariei	13. Valeriu	5 24 6 29
Vineri	1. † Cuv. Simeon Stēlp.	14. Ida	5 25 6 28
Sămbătă	2. Mart. Mamantu	15. Inaț. Crucii	5 27 6 23

Avis. Trecēnd secerișul, ba și călcatul, rugăm pe aceia cari încă nu ș-au achitat abonamentele, să binevoescă a ni le trimite, in sēptēmăna acēsta, ca să nu fim siliți a le incassă prin ramburse poștale.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hūgel in Oradea-mare.